

Arvoisa lukija!

Tämä on opaslehtisen pilottiversio elikkä kokeilukappale. Tämä ei siis ole täydellinen ja voi sisältää virheitä. Jos ja kun havaitset jotain, jota et ymmärrä tai muuten selvennystä vaativia kohtia, niin otan mielelläni vastaan kommentteja sähköpostiini reijo.martikainen@mavi.fi.

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

Elinkeinojen kehittäminen kehittämissuunnitelmoilla

Elinkeinojen kehittämiseen on käytettävissä Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman koulutus- ja tiedotustoimenpide (tp 1) ja erityisesti sen alatoimenpide 1.1 Ammatillinen koulutus ja tietojen hankkiminen sekä yhteistyötoimenpide (tp 16), jossa voidaan toteuttaa elinkeinojen kehittämissuunnitelmoita. Toimenpiteestä 7.5 voidaan tukea matkailua palvelevia ja usein samalla paikallisväestöä palvelevan pieninfran kehittämistä (reitistöt, laavut, laiturit) ns. yhteisöllisinä investointeina. Nämäkin osaltaan palvelevat elinkeinojen kehittämistä.

Koulutustoimenpide (tp 1.1)

Koulutustoimenpiteessä tukitasot vaihtelevat riippuen siitä, kenelle koulutus on suunnattu:

- maatalouden alkutuotannon tai maataloustuotteiden jalostuksen tai kaupan pitämisen alalla toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattavaan koulutukseen tukea voidaan myöntää muu julkinen rahoitus mukaan lukien 90 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.
- metsätalosalalle toimiville tarkoitettuun koulutukseen tukea voidaan myöntää muu julkinen rahoitus mukaan lukien 90 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.
- muille kuin edellä mainituille mikro- ja pienyrityksille suunnattuun koulutukseen tukea voidaan myöntää muu julkinen rahoitus mukaan lukien 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.
- jos koulutus kohdistuu rajattuun joukkoon muita yrityksiä kuin maa- ja metsätalousyrityksiä, tuki voidaan myöntää yritysryhmälle niin, että tuki kohdennetaan vähämerkityksisenä tukena osallistujayrityksille. Tukea voidaan myöntää muu julkinen rahoitus mukaan lukien enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Yritysryhmähanke poikkeaa muista koulutustoimenpiteen hankkeista, koska siihen voidaan sisällyttää yrityksen yhteisen valmennuksen lisäksi myös yrityskohtaista neuvontaa. Yritysryhmähanke soveltuu muun muassa laatuvalmennukseen. Tällöin yhteisen koulutuksen lisäksi voidaan hankkeeseen sisällyttää yrityskohtaista neuvontaa osallistujayritysten omien laatujärjestelmien laadintaan.

Koulutushankkeessa yritysryhmässä tulee olla vähintään 3 osallistujayritystä. Enimmäismäärää ei ole. Muuten yritysryhmähanke kootaan ja hallinnoidaan samalla tavalla kuin yhteistyötoimenpiteen yritysryhmä (ktso Yritysryhmähankkeen kokoaminen ja tuen hakeminen)

Yhteistyötoimenpide (tp 16)

Yhteistyötoimenpiteessä voidaan toteuttaa elinkeinojen kehittämissuunnitelmoita, jotka toteutetaan kahden tai useamman toimijan aitona yhteistyönä. Yhteistyö voi olla esimerkiksi yritysten välistä yhteistyötä (esimerkiksi yritysryhmähankkeet), yritysten ja kehittäjätahojen yhteistyötä tai kehittämis- ja/tai tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä. Yhteistyöhankkeen tulosten tulee olla soveltuvin osin yleisesti hyödynnettävissä mahdollisimman pian hankkeen päättymisen jälkeen.

Yhteistyötoimenpiteen tukitasot/hanketyypit

Valtiontukea sisältämätön hanke, tuki 100 %

Valtiontukea sisältämättömiä hankkeita ovat muun muassa koordinointi- ja aktivointihankkeet, joiden tehtävänä on koota yritysten kehittämistarpeita ja rakentaa niiden pohjalta alemman tukitason hankkeita, erityisesti yritysryhmähankkeita. Hankkeissa ei voida tarjota suoraan yrityksii hyödyntäviä neuvontapalveluita, ainoastaan yrityksen lähtötilanne voidaan kartoittaa ja määrittää sen pohjalta kehittämistarve. Diagnoosi siis voidaan tehdä ja resepti kirjoittaa, mutta varsinainen parantaminen tapahtuu vasta alemman tukitason hankkeilla. Yrityksen kehittämistarpeen arvioinnin laajuus voi näissä hankkeissa olla enintään noin yhden neuvontapäivän mittainen.

Valtiontukea sisältämättömällä hankkeella voidaan myös etsiä uusia markkinoita ja yrittämisen mahdollisuuksia niin, että tulokset ovat kaikkien alueen yritysten käytettävissä. Tämän jälkeen voidaan esimerkiksi yritysryhmähankkeilla lähteä valmentamaan yrityksiä uusille markkinoille.

Tiedonhankintahanke (teollinen tutkimus), tuki 80 %

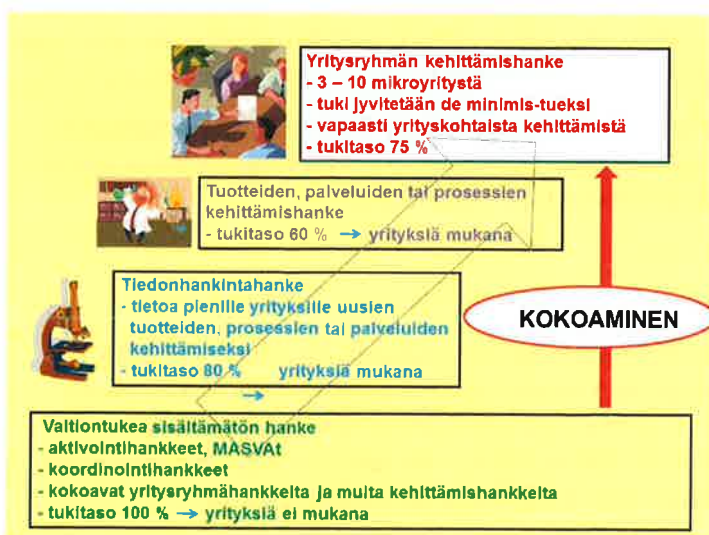
Hankkeilla voidaan hankkia ja tuottaa pienille yrityksille uutta tietoa ja taitoa uusien tuotteiden, prosessien tai palveluiden kehittämiseen tai olemassa olevien tuotteiden, prosessien tai palveluiden huomattavaksi parantamiseksi. Tietoa voidaan hankkia myös prototyyppien rakentamiseen tai kehittämistyötä tukevan pilottihankkeen suunnitteluun.

Tuotteiden, palveluiden ja prosessien kehittämishanke (kokeellinen kehittäminen), tuki 60 %

Hankkeilla voidaan kehittää uusia tai parantaa tuotteita, palveluita tai prosesseja sekä testata ja pilotoida niitä. Pilotoinnilla tarkoitetaan tuotteen, palvelun tai menetelmän testausta pienessä mittakaavassa, jotta voidaan arvioida sen mahdollisuuksia menestyä täydessä mittakaavassa tai varsinaisilla markkinoilla.

Yritysryhmän kehittämishanke, tuki 75 %

Yritysryhmän kehittämishankkeessa 3- 10 yritystä kehittää yhdessä toimintaansa ja samalla voidaan kehittää jokaista yritystä myös yritysakohtaisilla toimenpiteillä. Kaikki hankkeeseen myönnettävä tuki jyvitetään osallistujayrityksille de minimis-tueksi, joten valtiontukisäännöt eivät rajoita hankkeessa ja yrityksissä toteutettavia kehittämistoimenpiteitä. Yritysryhmän kehittämishankkeessa ei voi olla mukana maatalouden alkutuotantoa palvelevaa kehittämistä.

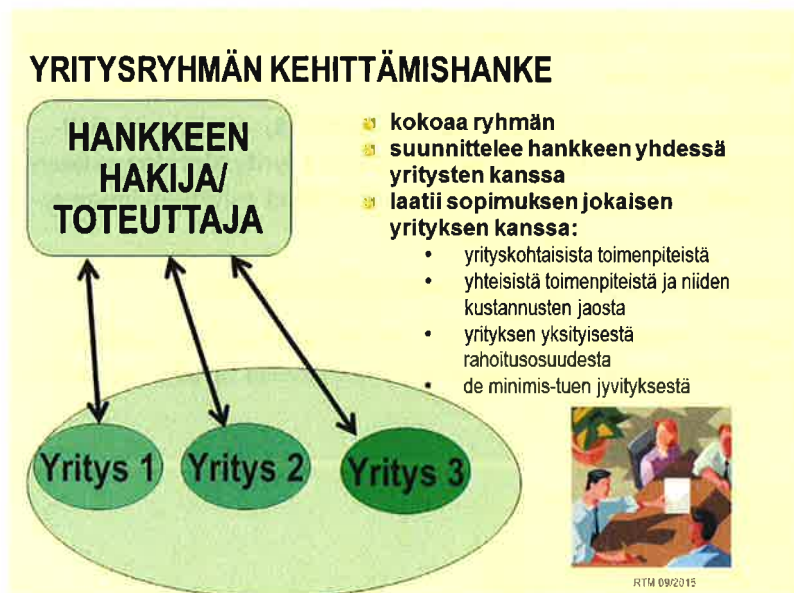

Yritysryhmähankkeen kokoaminen ja tuen hakeminen

Yritysryhmähankkeessa ryhmä yrityksiä kehittää toimintaansa sekä yhteisillä kehittämistoimenpiteillä että yrityskohtaisesti. Tavoitteena voi olla esimerkiksi tuotannollisen yhteistyön kehittäminen, markkinointi- ja myyntiyhteistyön kehittäminen tai tuoteperheen suunnittelu. Yhteistyötä voidaan yritysryhmähankkeessa rakentaa niin, että lopputuloksena voisi olla vaikkapa yrityksiä palvelevan osuuskunnan perustamiseen taikka matkailuyritysten vientirenkaan käynnistämiseen.

Yritysryhmän kehittämishankkeen voivat osallistua maaseudulla sijaitsevat mikro- ja pienet yritykset lukuun ottamatta yhteistyötoimenpiteen alatoimenpidettä 16.3, joka on suunnattu vain mikroyrityksille.

Yritysryhmähanke on yhdistelmä hanketukea ja yritystukea. Tuen hakijaksi/hankkeen hallinnoijaksi sopii jokin kehittämisorganisaatio; neuvontajärjestö, kehittämissyhtiö tai muu vastaava julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen yhteisö. Hallinnoija hakee tukea ja se maksetaan samalla tavalla kuin muissakin kehittämishankkeissa. Tuki jaetaan osallistujayrityksille de minimis-tueksi, vaikka yritykset saavat hyödyn kehittämispalveluina eikä rahana. Yritykset välttyvät kokonaan hankehallinnon vaatimalta työltä.

Hallinnoija kokoaa sopivan joukon yrityksiä. Se suunnittelee yhdessä osallistujayritysten kanssa kaikilla yrityksille yhteisen kehittämisosion ja laatii sille kustannusarvion. Yhteisen osion kustannuksiin lasketaan mukaan myös hankkeen hallinnoinnista ja kokoamistyöstä syntyvät kustannukset.

Hallinnoija sopii jokaisen yrityksen kanssa mitä yrityskohtaisia kehittämistoimenpiteitä hankkeessa toteutetaan. Näistä laaditaan yrityskohtainen suunnitelma ja kustannusarvio. Jokaisesta yrityksestä täytetään yritystieto-/sopimuslomake (Lnro 3305Y_L), jossa kerrotaan yrityksen perustiedot ja sovitut yrityskohtaiset toimenpiteet (tarvittaessa eri liitteellä) sekä kustannukset yrityskohtaisista toimenpiteistä ja yhteisten kustannusten yrityskohtainen osuus. Yhteiset kustannukset voidaan jakaa yrityksille niiden saamien yrityskohtaisten kehittämispalveluiden kustannusten suhteessa.

Yrityskohtaiset kokonaiskustannukset muodostuvat jyvitetystä yhteisestä osuudesta ja yrityskohtaisten kehittämispalveluiden kustannuksista. Yritys sitoutuu maksamaan 25 % näistä kokonaiskustannuksesta yksityisenä rahoitusosuutena hankkeen hallinnoijalle. Tukena tulevan 75 % yritys sitoutuu ottamaan yrityksen de minimis-tueksi. Hankkeen hallinnoijan ja yrityksen välillä ei yksityisen rahoituksen maksamisen lisäksi tapahdu muuta rahaliikennettä. Kyseessä ei siis ole tuensiirto vaan hyödyn siirto.

Yritystietolomakkeen sopimusosassa kerrotaan yritysten yhteisten kehittämistoimenpiteiden sisältö.

YRITYSRYHMÄN KEHITTÄMISHANKE

Täyttää hakemuksen Hyrrä-järjestelmään:

- 1) **kustannusarvioon**
  - yrityskohtaisten toimenpiteiden yhteenlasketut kustannukset (sopimuslomakkeista kohdan 7A kustannukset yhteensä)
  - yhteisten toimenpiteiden (sis. hankehallinnoinnin) kustannukset
- 2) **yksityinen rahoitus** = yritysten kanssa sovittu yksityinen rahoitus yhteensä (tai mahdollinen yhteistyökumppaneiden rahoitus)
- 3) **täyttää jokaisesta yrityksestä yritystietovälillehden** (yrityksen osuus kustannuksista sopimuslomakkeen kohdasta 7C kohdasta) ja skannaa yritystietolomakkeen/sopimuksen Hyrrään

RTM 09/2015

Hyrrä -järjestelmään täytetään tavanomainen kehittämishankkeen hankesuunnitelma, jossa kerrotaan koko hankkeesta. Kustannusarviosivulle täytetään yrityskohtaisten kustannusten yhteismäärä kustannuslajeittain ja hankkeen yhteiset kustannukset kustannuslajeittain. Järjestelmä laskee näistä hankkeen kokonaiskustannukset kustannuslajeittain.

Jokaisesta yrityksestä ilmoitetaan Hyrrä-järjestelmään sopimuksen päivämäärä, yrityksen nimi, Y-tunnus tai tilatunnus sekä yrityksen osuus hankkeen kokonaiskustannuksista (yritystietolomakkeen kohdasta 7.C). Yritysten kanssa toimittaessa pääsääntönä on, että kustannukset esitetään ilman arvonlisäveroa.

Yritystietolomakkeet skannataan ja tallennetaan Hyrrä-järjestelmään pdf-tiedostoina.

Jos tukea jostakin syystä haetaan kokonaan paperisilla lomakkeilla, niin silloin täytetään hankehakemuslomake (Lnro 3306A) ja hankesuunnitelmalomake (Lnro 3306B) vastaavalla tavalla. Yritystietolomakkeet liitetään mukaan liitteinä.

YRITYSRYHMÄN KEHITTÄMISHANKE

- 1) **tuottaa/hankkii/järjestää sovitut kehittämistoimet**
- 2) **laskuttaa yksityisen osuuden yrityksiltä**
- 3) **haake maksatuksen ELYltä**

- 4) **ainut rahaliikenne yritysten kanssa on yksityisen osuuden maksaminen, tukea ei siirretä rahana yrityksille**

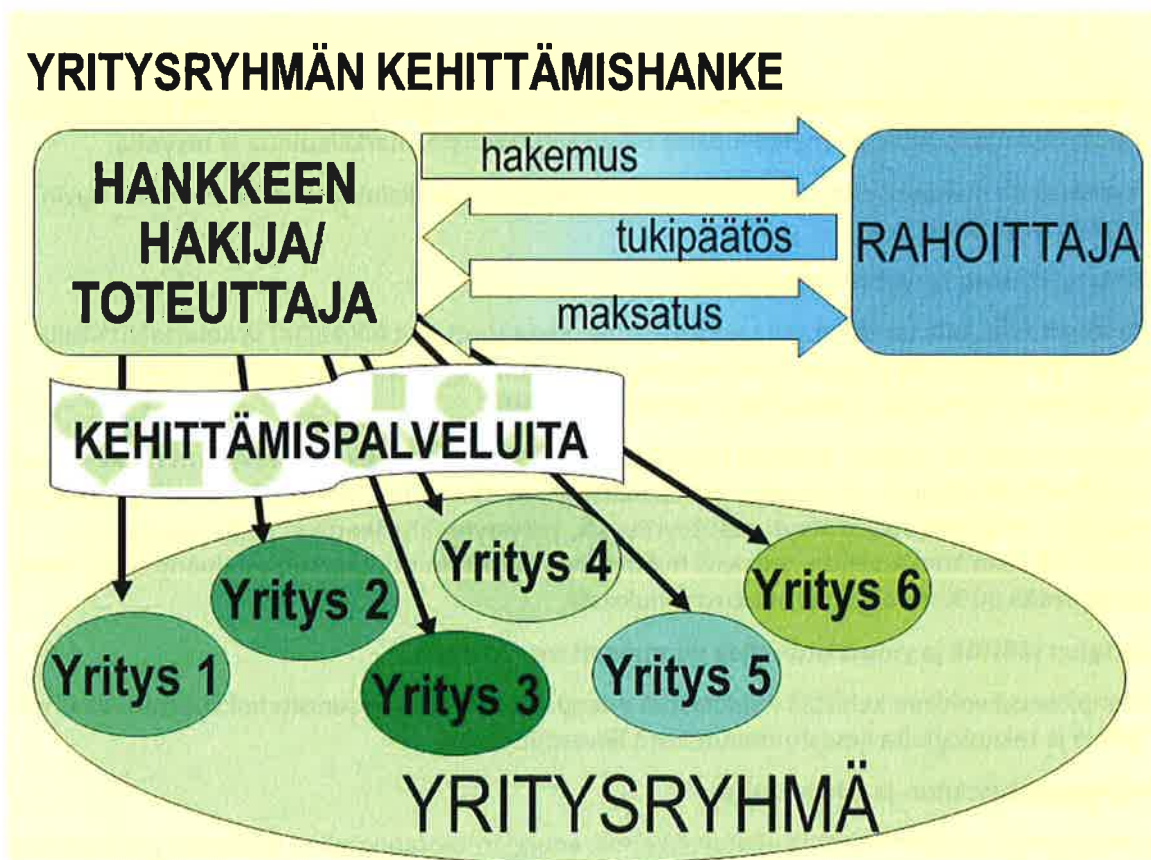
RTM 09/2015

Tuen saaja/hallinnoija toteuttaa hankkeen hankkimalla tai tuottamalla sovitut yhteiset ja yrityskohtaiset kehittämispalvelut. Tarkoitus on, että jokaiselle yritykselle ja jokaiseen tarpeeseen löydettävissä paras käytettävissä oleva asiantuntija tai kehittämispalvelu. Tällöin ei ole tarkoituksenmukaista, että hallinnoija toteuttaa hankkeen kokonaan omana työnään. Toisaalta tuen saaja/hankkeen hallin-

noija voi pelkästään keskittyä hankkeen hallinointiin ja toteuttaa kaikki kehittämistoimenpiteet ostopalveluina. Tällöin toteuttajana voi olla vaikkapa yrittäjäyhdistys.

Jossakin tapauksessa voisi olla järkevää palkata määrääjäksi kehittäjä, joka vuorotellen sparraa jo-kaista osallistujayritystä ja/tai järjestää näille yhteistä valmennusta. Esimerkiksi matkailun ravitse-mispalveluyritykset voisivat koota yritysryhmähankkeen ja palkata muutamaksi kuukaudeksi asian-tuntijan periaatteella kuppilat kuntoon.

Jos asiantuntijapalveluita hankitaan useammalle yritykselle kerralla, hankinta voi olla niin suuri, että se tulee hankintamenettelylain alaiseksi. Koska tukea myönnetään yli 50 prosenttia, tuen saajasta tulee hankintayksikkö, jonka on kynnyksarvon ylittävissä palveluhankinnoissa noudatettava hankin-tamenettelyä.

Yhteistyöhankkeen alatoimenpiteet

Yhteistyötoimenpiteessä (tp 16) hanketukea voidaan myöntää seitsemään alatoimenpiteeseen:

16.2 Uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen

Tässä toimenpiteessä voidaan kehittää uusia tuotteita, käytäntöjä, menetelmiä ja tekniikoita maataloudessa, elintarvikealalla, metsätaloudessa ja maaseudun pienissä yrityksissä. Jos hankkeella haetaan tietoa em. kehityksen tueksi, tukea voidaan myöntää 80 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Jos yritykset yhteistyössä kehittävät uusia tuotteita eli hankkeessa tehdään varsinaista tuotekehitystyötä, tukea voidaan myöntää 60 %.

Jos kyse ei ole maatalouden alkutuotannon kehittämistyöstä, yritysten uusien tuotteiden kehittämistä voidaan tukea myös yritysryhmän kehittämishankkeessa, jossa tuki jyvitetään osallistujayrityksille de minimis -tueksi.

16.3 Mikroyritysten yhteistyö

TM

Tässä toimenpiteessä voidaan rakentaa mikroyritysten tuotannollista yhteistyötä sekä tukea matkailu- ja harjoittavien mikroyritysten matkailupalveluiden kehittämistä, markkinointia ja myyntiä.

Koska kyseessä on mikroyritysten konkreettinen kehittäminen, työkaluksi soveltuu erityisen hyvin yritysryhmän kehittämishanke.

16.4 Elintarvikkeiden lyhyet toimitusketjut

Lyhyellä toimitusketjulla tarkoitetaan toimitusketjua, jossa tuottajan (viljelijän) ja kuluttajan välillä on enintään yksi väliporras ja jossa on sitouduttu yhteistyöhön, paikalliseen talouskehitykseen ja tiiviisiin suhteisiin tuottajien, jalostajien ja kuluttajien välillä.

Tällä alatoimenpiteellä voidaan kehittää lyhyitä toimitusketjuja ja paikallisia markkinoita sekä toteuttaa menekinedistämistoimia elintarvikkeiden paikallisille markkinoille. Tässä on huomattava, että jos hyödynsaajina on maatalouden alkutuotantoyrityksiä, yritysryhmähanketta ei voida käyttää. Jos hankkeessa tehdään konkreettisia, yrityksiä hyödyttäviä markkinointi- tai muita toimenpiteitä, tukea voidaan myöntää 60 % hyväksyttävistä kustannuksista.

16.5 Energian säästöä ja ympäristön tilaa parantavat menetelmät

Alatoimenpiteessä voidaan kehittää hajautettua energian tuotantoa, resurssitehokkuutta sekä uusia menetelmiä ja teknologioita ilmastonmuutoksen lieventämiseksi.

16.6 Biomassan tuotanto- ja jakeluketjut

Alatoimenpiteessä voidaan kehittää elintarvikkeissa, energian tuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjontaa, toimitusketjuja ja logistiikkaa. Tarkoitus ei kuitenkaan ole suunnata hankkeita maa- tai metsätaloudessa tapahtuvan biomassan alkutuotannon kehittämiseen.

16.9 Hyvinvointimaatilojen kehittäminen

Alatoimenpiteellä edistetään maataloilla tuotettavien, hyvinvointia lisäävien hoito- ja elämyspalvelujen kehittämistä, tuotteistamista ja markkinointia.

16.0 Muut yhteistyöhankkeet

Jos mikään edellä luetelluista alatoimenpiteistä ei sovellu, voidaan elinkeinoja kehittää tässä alatoimenpiteessä. Erityisesti se on tarkoitettu biotalouden yhteistyöhön korkean jalostusarvon tuotteiden kehittämiseen ja tuotantoketjujen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen, mutta kaikki toimialariippumattomat neuvonta-, aktivointi- ja koordinoitihankkeet voidaan toteuttaa tällä alatoimenpiteellä.